

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

10. juni 2015

Folketingets Kulturudvalg har den 6. maj 2015, efter ønske fra Alex Ahrendtsen (DF), stillet mig følgende spørgsmål, nr. 6 (Beslutningsforslag nr. B 124), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål:

Ministeren bedes oplyse, om kongeligt privilegerede kroer tidligere har fået tilladelse til at bruge den lukkede kongekrone, og hvad var baggrunden for forbuddet mod brugen ved vedtagelsen af loven i 1912?

Svar:

I forbindelse med spørgsmålet oplyser Rigsarkivet følgende:

”Rigsarkivet ser ikke, at der i hverken generelle forordninger om krohold eller i de enkelte privilegier, udstedt til kroejerne, er givet tilladelse til kroers brug af lukket kongekrone eller fastsat krav om skiltning med kongekronen. Rigsarkivet mener dermed ikke, at det nogensinde været tale om, at en privilegeret kro skulle eller måtte føre kongekronen. Et kgl. privilegium var en statslig autorisation til i dette tilfælde krohold, og det som mange i dag kender som et næringsbrev.

I de forordninger, der udkom om krohold, nævnes skiltning stort set ikke. I forordningen af 5. marts 1695 står der, at værtshuse i købstæderne skal opsætte et skilt med byens våben og betegnelsen offentligt værtshus. I forordningen af 9. september 1763 om befordring for de rejsende fra København til Haderslev står der, at i købstæderne på denne rute skal de derværende privilegerede værtshuse ”til de Reisendes Efterretning forsynes med et Skildt.” Det fremgår ikke, hvad der skal stå på skiltet. Nogle af kroerne lå på postruterne, og derigennem kan skiltning med kronen være opstået, idet den offentlige postbefordring gjorde brug af kongekronen.

Rigsarkivet skal endvidere understrege, at loven fra 1912 ikke vedrørte brug af kronen. Lov nr. 104 af 10. maj 1912 om "Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke" afskaffede endegyldigt det gamle privilegiesystem, en proces, der var indledt i 1857 med næringslovens vedtagelse og indførelsen af princippet om fri næring. I loven af 1912 fremgår det bl.a.: "Hvis en i Henhold til reelt Kroprivilegium erhvervet Adkomst ophører, maa den, der derefter agter at drive Gæstgiveri med ret til Udkænkning af stærke Drikke eller Beværtning i Kroen, søge Næringsadkomst efter de i denne Lov givne Regler..." Der var altså en overgangsordning for de kroejere, der endnu måtte have et privilegium (næringsbrev)."

Marianne Jelved